

Actuacions del metge manresà Pere Pallàs i Valls

Armand Rotllan

Dades biogràfiques

Neix a Manresa el 24 d'abril del 1880. El seu pare, Alejandro Pallàs Pejoan, fou un farmacèutic manresà. Aquest tenia la farmàcia al carrer Vilanova, professió que també compartia amb el seu avi, que també es deia Pere Pallàs i exercí de farmacèutic a Sant Pere de Sallavinera (Anoia). Era besnét de Magí Pallàs (*Diccionari Biogràfic de Metges Catalans*).

El germà del metge Pallàs, Josep Pallàs i Valls, era procurador. El 20 d'agost del 1897 obté el títol de batxiller a l'Institut de Manresa.

El juliol de 1903 obté el títol de llicenciatura. Fou professor auxiliar de Tècnica Anatòmica. Va publicar molts articles referits a la salut pública i a la higiene de la ciutat. Per aquest motiu s'enemistà en més d'una ocasió amb el consistori municipal.

Va ser autor de:

- *Como Vivimos y Por qué.*
- *Topografía Médica de Manresa* (Barcelona, 1906), amb un pròleg d'Antoni Riera i Villaret.
- *El amor y la ciencia de las células* (novel·la).
- *Enfermedad de los Cañaveros.*
- *Elementos de Técnica Anatómica.*
- *Nuevo método médico para el diagnóstico de las enfermedades.*

El metge Pallàs al mig dels seus companys de professió.
Al centre de la fila superior el metge Pallàs.

Pere Pallàs publicà al *Diario de los Avisos* uns importants articles crítics de salut pública, dirigits contra el consistori municipal, però que curiosament no tenen cap mena de rèplica per part de les autoritats locals del moment. Això significa, al meu entendre, que Pere Pallàs era un home coneixedor de la salut pública manresana i, en definitiva, que tots els arguments que exposava eren irrefutables. Aquests significatius articles sota el títol general "*Algo de Higiene*" els va dedi-

cant als diferents aspectes de la salut comunitària manresana.

Així en el primer article, "*La Higiene*" comença dient que "*hombre higienista, hombre inepto para la ciencia*".

En el mateix article Pallàs vol portar al lector la importància que té la higiene en qualsevol esdeveniment de la vida quotidiana i recorda la vella sentència romana que la primera llei és la salut.

Pallàs proposa la creació de cartilles higièniques a l'escola i de cartilles

domiciliàries, i afirma que s'hauria de potenciar la higiene als Instituts. (*Diario de los Avisos*, núm. 2.555, 20-7-1904).

Entre altres articles Pallàs esmenta els greus déficits de clavegueram a la ciutat. Segons Pallàs, les clavegueres de la ciutat de Manresa són molt deficients a causa de les petites dimensions.

Ataca també la incultura de la població, ja que malgrat que l'autoritat prohibeix els abocaments de substàncies fecals als carrers, aquest costum no estava eradicat i és causa, a més a més, de les molèsties per la forta pudor del perill d'epidèmies. A més a més, esmenta el problema de les escombraries a la vorera del Cardoner, i denuncia que aquest costum pot ésser molt perillós per als habitants de la part baixa, on poden aparèixer malalts que presentin paludisme, tifoidea i altres varietats d'infeccions intestinals tan freqüents i tan erròniament classificades, ja que es confonen amb la colibacilosis i infeccions eberthianes: "y que curamos sin conocer, aunque no tengamos toda nuestra ingenuidad de confesarlo" (DA, núm. 2.555, 20-7-1904).

També al mateix article denuncia altres defectes. Entre els més importants cal destacar les filtracions, ja que la comunicació i aïllament amb el sòl no és total, i això dona lloc a contínues i perilloses filtracions perquè la superficialitat del clavegueram és la causa que no desemboquin en ella les aigües del sots-terra. Respecte al clavegueram, Pallàs es queixa que les formes de clavegueres són quadrangulars: "si la ciencia aconseja las formas circular y ovoidea (esta última, con el eje mayor colocado verticalmente), aquí tenemos la cuadrangular y como consecuencia, un lavaje incompleto, por faltar presión por el líquido y éste no salvar los ángulos de la cloaca" (DA, núm. 2.555, 20-7-1904).

En el mateix article Pallàs fa un interessant càlcul, tenint en compte els dipòsits nous de l'aigua, respecte a les necessitats hídriques dels habitants de la ciutat: 79 litres diaris d'aigua per habitant, comptant la beguda, banys (esmenta un curiós interrogant) i per altres finalitats.

Els altres articles de "Algo de Higiene" són els següents: "Medios

químicos para desinfectar las cloacas" (DA, núm. 2.559, 26-7-1904). "Algunos detalles que no pueden olvidarse para la construcción de las cloacas. Manera de aprovechar las sustancias excrementicias" (DA, núm. 2.559, 26-7-1904).

En aquests dos articles, Pallàs intenta resumir dient que les clavegueres estan mal construïdes en forma i profunditat i estan mal inclinades. S'aprofiten els viaductes construïts per la sèquia i certes barriades com Santa Clara, Sant Llorenç del Brindis i Sant Benet no tenen canalització en els sots-terra, filtrant-se les aigües i formant-se pous negres que són focus d'infecció.

Pallàs recomana netejar les clavegueres de forma mecànica i no de forma química. Aquesta neteja creu que s'hauria de fer dues vegades al dia, ja que fins a les 12 hores no es descompon la matèria fecal (DA, núm. 2.559, 26-7-1904). Dels mitjans químics per a la desinfecció, Pallàs comenta que el clor i el clorur de cal obra només actuen sobre la matèria orgànica, però no sobre la inorgànica i tampoc no actuen sobre els microbis; que l'àcid sulfúric i sals són molt costoses; que l'àcid fènic no té el poder que se li atribueix i que el sublimat de Hg (Biclorur de Hg) té propietats tòxiques. Pallàs acaba dient que les latrines comunitàries amb clavegueres dels residus industrials formen pous negres i focus d'infecció que donen les freqüents emanacions de males olors als carrers de Manresa.

Altres articles de Pallàs referits a la Higiene, els puntualitza sobre la via pública.

Per a Pallàs, la ciutat de Manresa és sentenciada d'aquesta manera: "Urbe vieja, Urbe mala". Els edificis tenen dolents materials de construcció i no es té en compte la llum ni la circulació de l'aire als carrers. Hi ha poc espai als carrers i estan mal alineats. Destaca com a perillosos les cases de Petxolí, conegut com carrer de Ponent, l'actual caserna de la Guàrdia Civil, el carrer de Magnet, Santa Llúcia i d'altres. Entre els perills més evidents destaca la nefasta disposició de les latrines, la cria d'animals i el seu comú viure i les escombraries als carrers. L'alçada

mitjana dels edificis és de 12 metres.

Respecte a les fonts públiques afirma que "apenas manan agua con grave perjuicio de los vecinos". Les fonts del carrer de Baix de Puigterrà i altres de la barriada van quedar seques, des que es va instal·lar una nova canoneria a la carretera de Vic (DA, núm. 2.570, 8-8-1904).

Pallàs esmenta en els seus articles higiènics el perill de les bogaderes: "si se dispone de gran cantidad de agua en la misma casa puede lavarse la ropa. En caso contrario, debe efectuarse en lavaderos públicos, situados en edificios, no en orillas del río, ni en chorros como hemos visto. Existen los de 'Hort de l'apotecari', 'Jordi' (Escodines), 'Calveras', Ctra. de Vich, etc". També palesa que "la lejía es utilizada hace pocos años con preferencia a los polvos de gas (hipoclorito cálcico) para el blanqueo y aseo".

Per a Pallàs, caldria obligar les tendes de roba vella a declarar la desinfecció de la mateixa (DA, núm. 2.586, 26-8-1904). Pallàs publicà un nou llibre el 19-9-1904. Les dues obres que publicà el metge Pallàs foren: *Tratado de técnica anatómica* i *El amor y la ciencia en las células*. La dedicatòria d'aquest darrer fou a Ramón F. Padró (DA, núm. 2.628, 19-9-1904).

Durant el 1904 s'intentà canalitzar l'aigua potable a Súria portant-la d'una font situada a Coaner. Malgrat tot, aquest permís queda denegat ja que a les anàlisis químiques de les aigües es troba un excés de calç, sal i magnesi en proporcions indegudes (DA, núm. 2.495, 5-5-1904).

Aspectes sanitaris

El maig de 1904 Pere Pallàs obre un consultori quirúrgic a Manresa junt amb el seu amic, el metge Ramon F. Padró i Brunetti, un metge forani. Aquesta clínica, que sembla ser reunia molts avenços tecnològics, estava preparada per realitzar tota mena d'intervencions. (DA, núm. 2.500, 12-5-1904)

En la Policlínica Pallàs, trobem notícies a la premsa manresana de la realització d'importantes intervencions quirúrgiques sota la direcció del Dr.

Riera Villaret, catedràtic de Tècnica Anatòmica de la facultat de Medicina (DA, núm. 3.343, 20-3-1907).

El Dr. Riera Villaret, que era amic del metge Pallàs, realitzà el pròleg del llibre *Topografia Médica de Manresa*, on analitzava positivament la tasca feta pel metge Pallàs (DA, núm. 3.311, 9-2-1907).

Aficionat a la pesca i accident de tartana

Una notícia curiosa trobem a la premsa de la ciutat durant el mes d'abril del 1909. El metge Pallàs s'acci-

dentà quan anava a la riera de Calders a pescar amb una tartana. Sofrí lesions lleus a les mans i al cap. La causa de l'accident que reflecteix la premsa fou per la caiguda d'una roda: "*una de sus ruedas perdió el firme*" (DA, núm. 3.963, 26-5-1909). A Navarces, se li facilità una nova tartana en la qual pogué tornar a Manresa.

Durant el juliol de 1909 Pallàs posà a la venda el seu llibre *Topografia Médica de Manresa*. El llibre era dedicat al seu pare Alejandro i es venia al preu de 3 pessetes.

L'any 1904, en els articles higienistes publicats al *Diario de los Avisos*, Pallàs esmenta una malaltia professio-

nal que afecta les bugaderes: "*el reumatismo de las lavanderas por la humedad y la neuralgia cubital*" (DA, núm. 2.586, 26-8-1904).

El 12 de maig de 1904 fou inaugurada una clínica quirúrgica pels Drs. Pere Pallàs, Padró i Brunetti, que intervenien quirúrgicament amb la col·laboració de cirurgians barcelonins (DA, núm. 2.500, 12-5-1904).

Armand Rotllan

Metge

La sèrie SENSO

Amb SENSO oferim una línia completa d'audífons 100% digitals i automàtics, amb una reproducció sonora de qualitat "compact disc".

- Retroauricular
- Intraauricular
- CIC

Per a més informació, consulteu el vostre audioprotesista

C8/C18
Universal i potent

C9/C19
Direccional i direccional potent

CX
Intracanal i intraauricular

CIC
Completament inserit al canal i pràcticament invisible

Distribuidor oficial:

**ÒPTICA
SOLER**

Plaça Fius i Palà, 1
08240 Manresa
Tel. 93 872 43 63

SOLER
centre Visual

Carrer d'Àngel Guimerà, 46
08240 Manresa
Tel. 93 873 52 55